VOOR DE MINISTERRAAD

MEMORANDUM

no. 269

T

921.1 mng

cc.: DOA/OP
DBI/PL

Van: Mr. J. Rookmaaker

Aan: Z

[w 7426]

11 augustus 1960

GEHEIM

Onderwerp: Bezwaren van N.N.G.P.M. tegen legering van troepen op olieterrein Sorong.

Hedenmiddag verzocht S mij een bespreking bij te wonen op het Ministerie van Binnenlandse Zaken van Minister Toxopeus met Staatssecretaris Calmeijer over de moeilijkheden, ondervonden bij het verkrijgen van gebouwen voor de legering van nieuw uit te zenden troepen op het emplacement van de N.N.G.P.M. in Sorong, voor welke bespreking een vertegenwoordiger van dit Ministerie was uitgenodigd; ook de Secretaris-Generaal van Binnenlandse Zaken nam aan dit overleg deel.

Zoals U mij hedenmorgen mededeelde, waren in N.N.G. reeds geruime tijd besprekingen aan de gang tussen het Gouvernement en de oliemaatschappij over de overname van gebouwen en installaties, die na het a.s. vertrek van de oliemaatschappij zouden worden achtergelaten en door het Gouvernement zouden kunnen worden gebruikt.

Inmiddels was in het kader van de maatregelen ter versterking van de defensie van N.N.G. besloten om in Sorong 2 compagniën soldaten te legeren, in totaal 450 man; deze troepen worden daar over 2½ maand verwacht. Om deze militairen onder te brengen zou men nuttig gebruik kunnen maken van enige barakken die op het olieterrein zijn gelegen en het zou zeer wel mogelijk geweest zijn deze barakken te betrekken bij het complex gebouwen en instellingen, die het Gouvernement van de N.N.G.P.M. zou overnemen; indien men de zaak aldus door civiele instanties had laten regelen zouden er ook naar het oordeel van Minister Toxopeus geen moeilijkheden zijn gerezen.

De K.L. had echter kwartiermeesters gezonden om de legering van de troepen in Sorong voor te bereiden. De pogingen van deze militairen om met de terreinchef van de oliemaatschappij tot een regeling te komen voor de legering van troepen stuitte op grote weerstand van de oliemaatschappij; toen getracht werd de barakken voor dit doel over te nemen werd dit door de N.N.G.P.M. geweigerd en ook bleek men niet bereid deze gebouwen tesamen met de andere installaties enz. aan het Gouvernement te verkopen, nu bekend was geworden dat zij zouden dienen om daarin Nederlandse troepen onder te brengen. Minister Toxopeus had vernomen, dat de weigering van verkoop van de barakken onder deze omstandigheden ook door het State Department en het Foreign Office zou zijn gesanctioneerd. (De N.N.G.P.M. is een gemengde maatschappij, waarin de Koninklijke Shell voor 40% geïnteresseerd is en de Amerikanen voor 60%).

Zoals door de B.P.M. aan U en later ook aan Minister Toxopeus is uiteengezet, zijn de oliemaatschappijen bang voor hun belangen in Indonesië, waar Sukarno reeds in zijn rede van 17 augustus van het vorig jaar melding maakte van mogelijke nationalisatie van gemengde bedrijven en thans geruchten de ronde doen over een binnenkort te verwachten nationalisatie van ~~de~~ Shell (en mogelijk andere oliebedrijven). Zoals bekend is er een tegenstroming, die Sukarno in het belang van de

- Indonesische -

Kenmerk: Buza DBI/PL geheim.
©BuZa, archief BZ, GS 1955-19642061
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/22936

Indonesische economie van dergelijke maatregelen zou willen weerhouden en de oliemaatschappijen willen nu alles vermijden, wat de linkse groepen in Indonesië, die krachtig op nationalisatie blijven aandringen, in de kaart zou spelen. Algemeen bestaat de verwachting dat Ir Sukarno op 17 augustus a.s. in zijn rede zal doen blijken of tot maatregelen tegen de oliemaatschappijen zal worden overgegaan of niet.

Staatssecretaris Calmeijer acht de barakken absoluut nodig voor een behoorlijke legering van de troepen, w.o. veel militieplichtigen, ook om kritiek in het parlement te vermijden, dat de soldaten onvoldoende zouden worden verzorgd; om de barakken goed in orde te maken voor de legering van militairen, zou uiterlijk medio augustus met een vertimmering moeten worden begonnen.

Minister Toxopeus wilde alle medewerking geven om een behoorlijke onderbrenging van de soldaten te verzekeren, doch wees op de Nederlandse belangen, die bij de B.P.M. zijn betrokken en wilde dus zoveel mogelijk rekening houden met redelijke verlangens van de N.N.G.P.N., waarvan de B.P.M. tegenover de Nederlandse regering als woordvoerder optrad.

Toen de oliemaatschappij geweigerd had de barakken te verkopen heeft men zich beraden hoe hierover op andere wijze de beschikking zou kunnen worden verkregen en daarbij rees de gedachte over vordering; de B.P.M.-directie voerde echter aan, dat deze maatregel door de Indonesiërs zou kunnen worden voorgesteld als een soort van nationalisatiemaatregel van dezelfde aard, als die, welke de oliemaatschappijen van Indonesische zijde juist willen voorkomen en als onrechtmatig bestrijden.

Minister Toxopeus heeft daarom naar een andere oplossing gezocht, n.l. de verplichting van de N.N.G.P.M. tot inkwartiering. Ik heb de Minister gevraagd of hieraan niet het bezwaar verbonden zou zijn, dat men dan een beroep zou moeten doen op het bestaan van bijzondere omstandigheden, zoals oorlog, oorlogsgevaar e.d., hetgeen in strijd zou zijn met ons t.a.v. Indonesië gevoerde beleid, doch de Minister verklaarde, dat het betrokken Staatsblad (van Nederlands Indië) van 1940 no. 24 in Artikel 4 de mogelijkheid van eenvoudige inkwartiering zonder voeding en onderhoud van troepen ook in normale vredesomstandigheden toestaat.

Hoewel het Gouvernement het recht zou hebben de inkwartiering op deze basis zonder meer op te dragen wilde Minister Toxopeus hier echter niet toe overgaan zonder overleg met de B.P.M., om zoveel mogelijk met de belangen van de oliemaatschappij rekening te houden en tevens, zo mogelijk, de medewerking van de N.N.G.P.M. te verkrijgen, hetgeen o.m. van betekenis kan zijn voor wat betreft het gebruik van

- installaties -

Van:

Aan:

Onderwerp:

installaties ter voorziening in electriciteit, water enz. De Minister heeft derhalve de B.P.M. gevraagd hoe de N.N.G.P.M. tegenover inkwartiering zou staan en de toezegging verkregen, dat de heer Brouwer, na overleg met de Britse en Amerikaanse directieleden, uiterlijk morgenmiddag een reactie zal geven, zodat daarmede rekening kan worden gehouden bij het nemen van de uiteindelijke beslissing, waarvoor Minister Toxopeus in de Ministerraad van 12 dezer dan een voorstel zal doen.

Ik stel derhalve voor dit memorandum tijdig aan T te doen toekomen, die de Ministerraad zal bijwonen, met het advies het voorstel van Minister Toxopeus te steunen voor wat betreft de inkwartiering, ook indien de N.N.G.P.M. opnieuw bezwaren zou maken zonder een acceptabel tegenvoorstel te doen voor wat betreft het onderbrengen van de 2 compagniëën.

Zo nodig zou de oliemaatschappij nog in zoverre tegemoet gekomen kunnen worden, dat de voorbereidende maatregelen terzake en elke publicatie worden uitgesteld tot 17 augustus in verband met de mogelijke bekendmaking door President Sukarno van de maatregelen, die eventueel tegen de oliemaatschappijen in Indonesië zullen worden genomen.